

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת אחרי קדושים
אייר תשפ"ו

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	18:38	19:54
בני ברק	18:56	19:56
ציריך	20:00	21:20
וינה	19:43	21:13
אנטוורפן	20:35	21:51
פריז	20:27	21:50
לונדון	19:58	21:06

דבר הישיבה

"וחי בהם" - לחיות מן התורה

על מרן ראש הישיבה, הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מסופר עד כמה הפליא למעט באכילה ובהנאות העולם הזה.

עד לאיזו דרגה הגיע הדבר, תלמידו, הגאון רבי אברהם אויערבאך שליט"א ר"י קרלין, סיפר כי פעם נסע אחד ממקורביו לנופש בבית מלון. כשנפרד מרבי אליעזר יהודה, אמר לו ראש הישיבה כממתיק סוד: "דו האסט ניט מורא?" (אינך מפחד?). כששאל הלה לפשר הדבר, השיב לו: "האינך מפחד להשתרש יתר על המידה בהנאות העולם?".

הוא עצמו היה מרבה לצום להצלחת תלמידים שחלה נסיגה ברוחניותם. לעיתים מזומנות היתה ארוחת הצהרים שהגישה לו בתו ממתנה עד הערב מבלי שיסביר מדוע, ובאופן כללי הקפיד על כמויות זעירות. בתו, הרבנית שמואלביץ ע"ה, היתה מתחננת לפניו שיאכל מעט יותר כדי לחזק את גופו החלוש, אך הוא בשלו.

פתרון יצירתי לכך נמצא בזכות הגאון רבי אברהם טוקר זצ"ל (בעל "ביכורי ארץ"). בתו של ראש הישיבה הבחינה כי כאשר רבי אברהם משוחח עם אביה בלימוד בזמן הסעודה, הגרא"י אוכל היטב ואף אינו מבחין אם מוסיפים לו מנה נוספת, שכן ראשו שקוע בריתחא דאורייתא ומחשבתו מופשטת מן האכילה. מאז, נהגה הרבנית לבקש מרבי אברהם שיגיע דווקא בשעות הסעודה, כדי שבזכות עמלה של תורה יחזק האב את בריאותו.

(לתתך עליון ח"ג עמ' רנא)

הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה!

(מדן המשגיח הגולה רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל סמ"ד)

ביהמדרש

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 624

מתורת רבותינו

אל תפנו אל האלילים" - "קער זיך ניט - אל תסתובב להביט'

אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם (יט, ד).

ישיב לו חבריו שזה וודאי שקר ואין לו מה ללכת לשם, ואם ישמע לו וילך לראות, הרי זה סימן שהוא כן חושש לדבריו ולכן הוא הולך לראות.

זאת הזהירה אותנו התורה: "אל תפנו אל האלילים" - "קער זיך ניט", "אל תסתובב להביט", זה כלום! ואל תפנה לשם!

אם אתה פונה לשם, סימן שאתה מאמין שיש איזו שהיא ממשות באלילים, ע"ז ממשיך הפסוק "ואלהי מסיכה לא תעשו לכם", כי אחרי שאתה פונה לשם סופך לעשותן אלהות!

(ישמרו דעת עמי קצ"ט)

"אלילים לשון אל כלא הוא חשוב" "ואלהי מסכה - תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות" (רש"י)

צריך להבין, הרי אם תחילתם אלילים הם, ולא חשובים בעינינו, היינו שהוא פונה אליהם רק כדי לראות שהם אינם כלום, א"כ איך קורה שסופו לעשותן אלהות?

היה הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז' במבר בשם רבו מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל בדרך משל: אחד ניגש לחבירו ואומר לו שבמקום מסוים יש אש ומים מעורבים והם מסתדרים ביחד, הרי חברי יגיד לו מיד שזה שקר, ואם יפציר בו שילך לשם ויראה בעצמו,

התורה מדריכה את האדם בכל מצביו

לא תקלל חרש (יט, יד). "לא דבר הכתוב אלא בהוזה" (רש"י)

יותר מאביו מפני שמשדלתו בדברים" ואם כן כבר הכבוד אינו שוה וצריכה התורה אזהרה חדשה על כך.

אותו דבר באיסור של "לפני עור לא תתן מכשול" (שם) האיסור אינו רק בעוור אלא שהתורה יודעת שאזהרת הפיקח לא תספיק שלא להכשיל עוור.

וסיפר רבי ירוחם שכאשר שימש את הגה"צ רבי איצלה בלאזר זצ"ל שכידוע לא היה מדבר מר"ח אלול עד לאחרי יוה"כ ולכאורה זה מצב של פחד ואימת הדין, אולם אז הבחין שדווקא בזמן שהתחיל לדבר, אז הפחד והמורא ממנו היה גדול יותר והתבונן רבי ירוחם, לכאורה מה טיבה של תוספת יראה זו? אלא שכך היא תכונתו של האדם שיש חילוק גדול בין אדם שמדבר לאדם ששותק וכל חוט השערה של הבלד המצב משתנה.

דעת תורה (דברים - עמ' רמ"ז)

מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל היה מתבונן, מה באו חז"ל להשמיענו, הלא אסור לקלל כל אדם ולמה נאמר חרש, אלא שדברה התורה כלפי המציאות שרגילים יותר לקלל חרש כי לא חוששים שישמע.

ולכאורה הרי זהו כוח מושחת מאד, האם משום שאינו שומע הותר לקללו? אף על פי כן התורה מזהירה באזהרה מיוחדת על כך, משום שירדה לעומק כוחות נפשו של האדם וראתה שיש בו כח מושחת כזה ולכן הוצרכה להזהיר על כך.

כך מצינו גם בפסוק (לעיל יט, ג) 'איש אמו ואביו תיראו' וברש"י: 'הקדים אם לאב לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו'. לכאורה מי יודע זאת, האם כאשר נשאל אדם האם אמו אוהבתו אותו יותר מאביו היוכל לענות על זה בחיוב. הלא זה רק ענין ילדותי, אעפ"כ הקדימה התורה משום כך את מורא אם לאב וכתב שם רש"י "ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו

המידות הרעות כבר בקרבנו וצריך לעקורם

לא תשנא את אחיך בלבבך (יט, יז).

הדרך לעקור שנאה זו ולהיות בעל מידות טובות מבוארת בחז"ל (שה"ש רבה יא, נח) "מה היה אברהם אבינו עושה, מסגף וממרמר את עצמו" כדי להיות מתלמידי אברהם אבינו ע"ה, צריך להתנהג בהנהגתו שהיא התמרמרות ויגיעה עצומה ורק בדרך זו יתכן שיעקרו מדותיו הרעות ויושרו בהם מידות טובות וכמש"כ הגה"צ רבי ישראל סלאנטר זצ"ל שיעקרו טובות להפוך את הטבע ולעקור מדות רעות על ידי השרשת אהבת עוה"ב ומציאות הנצח בקרבנו וזה עצמו ימאס ויגמד את הוויות עוה"ז כמו שכתב המסילת ישרים בראש ספרו: "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו".

אור יחזקאל (עמ' ע"ו)

"והזהרנו בזה להסיר מנפשנו מידת השנאה" (שערי תשובה ג, טו).

הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל ליונישטיין זצ"ל היה מעורר: רבינו יונה לא כותב להשתדל לא להגיע למידת השנאה, אלא לעקור את השנאה מתוכינו, מפורש שבמקום שיש סיבה לשנאה צריך לחשוש שהיא כבר נכנסה ואף טמונה ומושרשת בנו במידה כזו שאם לא נעקרה בעמל ויגיעה היא תושרש בתוכו ותהיה שורש פורה ראש ולענה להיעשות מתלמידיו של בלעם הרשע ומידותיו המושחתות, שכן אדם שמשאיר השנאה בלבו גורם להשחתת עצמו לשמחה לאיד חברו, הליכת רכיל, נקימה ונטירה בגדר "איש את ירעהו חיים בלעו".

עיקר הגנות של לשון הרע הוא לא רק בדיבור, אלא בשחיתות המידות הרעות לא תלך רכיל בעמך (יט, טז)

שמותר לדבר לשון הרע לתועלת, שהרי בכל המצוות לא מצינו דבר כזה, וכי מותר לאכול דבר איסור לתועלת, אלא הפשט הוא שכל שורש החטא הוא במידות הרעות ולכן כשמדבר לתועלת ורק לתועלת, אין כאן מידה רעה, אלא אדרבה מידות טובות, שדואג לתועלת הזולת. אם כן אין הפשט שיש היתר לדבר לשון הרע, אלא שכאשר זה לתועלת אין זה לשון הרע כלל. למרות זאת מבואר בחפץ חיים בהלכות לשון הרע שאם מכוון גם לגנות חבירו ונהנה מזה אסור לדבר, אע"פ שיש גם תועלת, משום שאז פועלים גם המידות הרעות ושוב אין ההיתר של לתועלת.

(לתתך עליון בפרשתנו - עם לבבי אשיחה ח"א עמ' קע"ה)

וקשה, מדוע נענשו יום לשנה לכל הארבעים יום והרי לא דיברו לשון הרע רק ביום שחזרו לאחר הארבעים יום?

אלא, מכאן הראה מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון **רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** שעיקר הגנות של לשון הרע הוא לא רק בדיבור, אלא בשחיתות המידות הרעות, שהאדם ברוב גאותו איננו מלמד זכות על הזולת ומבקש לגדול ולהבנות מכשולו וקלון חבירו, לכן אע"פ שלא דיברו לשון הרע בפועל עד שחזרו מלתר את הארץ, בכל זאת כל הארבעים יום נכשלו בכל המידות הרעות הללו ומשום כך נענשו בארבעים שנה, יום לשנה.

לפי זה ביאר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל את הענין

"על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשה"ר הולכים בבתי רעיהם לרגל מה שראו ומה ששמעו רע לספר בשוק ונקראים הולכי רכיל" (רש"י)

מדוע אומרת התורה לא "תלך" רכיל, ולא לא תדבר רכיל?

ביאר החפץ חיים זצ"ל בשם השל"ה הקדוש שהתורה ציוותה לא תלך רכיל, להורות לנו שהחטא אינו רק על הדיבור, אלא גם על ההליכה יש איסור, מלבד עיון דיבור הרכילות והלשון הרע בעצמו.

דוגמא לדבר, פרשת מרגלים. בפסוק נאמר (במדבר יד. לד) "במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום יום לשנה יום לשנה תשאו את עונותיכם ארבעים שנה וידעתם את תנאותי"

מכתבי רבותינו

"תודתי לאלקי מרום שזיכני לישב באהלה של תורה במתיבתא רבתא דישיבת מיר כיובל שנים מאז שנת תש"ט ואשר השתא שנת תשנ"ח מסתופפים בצילה כג' אלפים תלמידים גדולי תורה כן ירבו, ובראש ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל..."

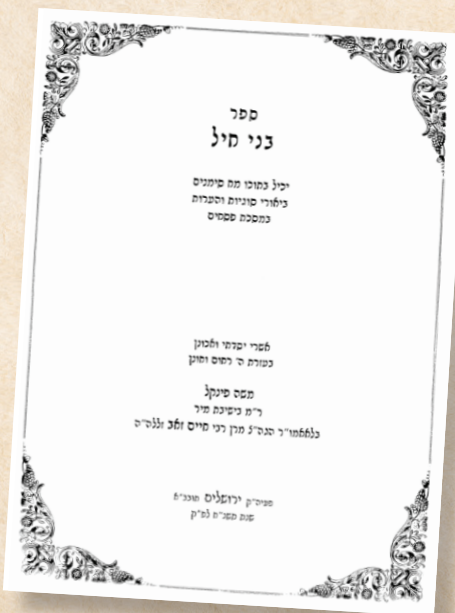
שכלמדה, משום שהלימוד לא היה לשם "ללמד". ואני כותב ככל הנ"ל לתפארת ראשי משפחתנו נשמתי עדן, א"ז אבי הישיבות הסבא הגה"צ ר' נתן צבי פינקל זללה"ה ואאזמו"ר ראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה זללה"ה שכל חייו היו קודש להחזיק תורה. ואאזמו"ר רבי חיים זאב זללה"ה שלמד ולימד בכל כוחו וברוב עינו תורה ומוסר בעמקות המחשבה וכל לימוד תורתם היה בעת למודם על מנת ללמד, ותורתם תורה של חסד היתה...

תודתי לאלקי מרום שזיכני לישב באהלה של תורה במתיבתא רבתא דישיבת מיר כיובל שנים מאז שנת תש"ט ואשר השתא שנת תשנ"ח מסתופפים בצילה כג' אלפים תלמידים גדולי תורה כן ירבו, ובראש ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל שליט"א (זצ"ל), יחזקהו הקב"ה וימצאהו אכי"ר...

זה לי ספרי השלישי שאני זוכה לפרסם לאחר שהדפסתי ספרי בני חיל על מסכת סוכה בשנת תשמ"ה ועל מסכת נדרים בשנת תשנ"א ותפילתי לאלקי מרום שאזכה ללמוד וללמד ולהדפיס שאר חד"ת שתחת ידי.

שבט תשנ"ח פניה"ק ירושת"ו

כל מעייני ומחשבתו הם "ללמדה". וכן מדויק דהגמ' לא מתרצת "תורה ומלמדה" אלא "תורה ללמדה", זוהי תורה של חסד אבל תורה ומלמדה זוהי תורה שאינה של חסד אע"ג

בימים אלו, עת מציינים אנו חצי יובל (היא"צ הכ"ה) להסתלקותו של מורנו הגאון רבי משה פינקל זצוק"ל (בן מרן הגר"ח זצ"ל), אשר כיהן פאר כר"מ בישיבתנו, מביאים אנו את הקדמתו המופלאה והמאירה לספרו 'בני חיל' על מסכת פסחים, אשר ראה אור בשנת תשנ"ח. יהיו הדברים לזיכרון ולעילוי נשמתו הטהורה.

איתא בגמ' (סוכה מט, ב) אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (משלי לא, כו) 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה' וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד וכו' א"ר תורה ללמדה - זו היא תורה של חסד, שלא ללמדה - זו היא תורה שאינה של חסד ע"כ הגמ'.

התמיה היתה, הכי ישנם שתי תורות, תורה של חסד ותורה שאינה של חסד. וע"ז בא התירוץ שבכוחו של הלומד להפוך את אותה התורה עצמה, את אותן הפירויות והקושיות, את אותן ההוויות והתירויות, לתורה אחרת, לתורה של חסד.

מיהו צריך ביאור הרי אנו מתפללים מדי יום ביומו "ללמוד וללמד לשמור ולעשות" וא"כ איך יתכן שיש תורה שלא ללמדה, הרי כשם שילמוד תורה חס ושלוש שלא לשמור ולעשות שאין נחשב לו ללמוד התורה, כמו כן לימוד תורה על מנת שלא ללמדה, ונראה הכוונה "תורה ללמדה" היינו שבעת הלימוד,

מורנו הגאון רבי משה בהגרה"ז פינקל זצוק"ל ר"מ בישיבה ומח"ס בני חיל על הש"ס י"ג אייר תשס"א - חצי יובל שנים לפטירתו

יסוד נפלא בעמל התורה

בהתחלה כמי בור ואח"כ מתוקים כמי באר

אמר שלמה המלך ע"ה "שתה מים מבורך ונזלים מתוך באר" (משלי ה, טו) וביאר הגר"א זצ"ל כוונת הכתוב לענין תלמוד תורה, כשם שהשאיבה מן הבור כרוכה ביגיעה רבה, משא"כ באר שהוא שופע, אין דרושה יגיעה כלל כדי ליהנות מממיו, כן הוא בלימוד התורה מתחילה מוכרח לעמול ולהתיגע אם רוצה לשתות, ואח"כ זוכה ושותה בלא יגיעה, עיי"ש.

והדברים לכאורה תמוהים ביותר שהרי כתוב אדם לעמל יולד (איוב ה, ז) ודרשו חז"ל לעמל תורה (סנהדרין צט, ב) ואיך יתכן להשיג מעלות בתורה מבלי יגיעה, ובפירוש אמרו (מגילה ו, ב) לא יגעת ומצאת אל תאמין. והגר"א עצמו מי לנו גדול ממנו, כולו עמל ויגיעה למעלה מהשגת ילוד אשה.

ונראה כוונת הגר"א שבחיי יום יום הרי ככל שהאדם מתגע יותר, יותר הוא מתיימש. לא כן העמלות בלימוד התורה, מתחילה היא עבודה קשה ביותר אבל משנכנס אדם לחיי עמל, ככל שמתמיד בזה ומתאמץ עוד ועוד כן מתחיל ליהנות יותר ויותר והרגשת העייפות, המאמץ והקושי מפנה מקומה, ותחתיה בא רגש עליה ורוממות. מי הבור הנפכים אט אט למי מעין מפכים, גן עדנים עלי אדמות.

אמנם המסתכל מן הצד עומד משתומם מבלי להבין כיצד יכול האיש לעמוד במאמץ כה רב, ואינו משכיל להבין כמה הנאה מפיק המתאמץ בתלמודו.

ובזה יובן מאמר חז"ל הנ"ל שאדם לעמל יולד, לעמל תורה. כי באמת העמל בשאר שטחי החיים מביא לידי מרירות ויאוש ולא יתכן שהקב"ה, אב הרחמים, ישליך את האדם מראשית דרכו ליגיעה ויאוש. לא כן אלא אדרבה יש לאדם היכולת ליהנות בעוה"ז הנאה בלי מצרים על ידי עמל תורה. זהו חסד ה' הנמשך מההולם הזה עד העולם הבא.

(בהקדמה לספרו בני חיל - למסכת נדרים)

בשנת תשי"ז נשא לאישה את נכדת הגרמ"מ אפשטיין זצ"ל, ראש ישיבת חברון. כאברה, זכה ללמוד בחברותא עם הגאון רבי אהרון כהן זצ"ל מראשי ישיבת חברון. כמו כן למד בכולל של ישיבת חברון בגבעת שאול עם קבוצת אברכים נבחרת. כבר אז הגיעה קבוצת בחורים מעולים מיישיבת חברון להאזין לחד"ת שלו מידי שבוע.

בשנת תשכ"ד מינהו ראש הישיבה, הגר"א פינקל זצ"ל לומר 'חבורה' שבועית לקבוצת תלמידים, ולאור הצלחתו זכה להתמנות לאחר מכן למגיד שיעור בישיבה. קרוב לארבעים שנה הרביץ ממתק תורתו בישיבה ויצר קשר אישי וקרוב עם תלמידיו.

בחודש אלול תשמ"ג נוסדה בישיבה חבורה מיוחדת ללימוד מסכת סוכה ובעקבותיה נוצר ספרו הראשון "בני חיל" על מס' סוכה שנתקבל בחיבה רבה בין לומדי התורה. גם יתר ספריו על מס' נדרים, פסחים, קידושין, ובבא מציעא זוכים לעלות על שולחן מלכים רבנן ותלמידיהו.

שנים רבות נסע ונשא בעול החזקת הישיבה כשהוא מאיר פנים לכל וקושר ידידות עם רבים, שציפו תמיד לבואו החוזר.

מקצת מדרכי הנהגתו והרבצת תורתו

כאמור, זמן קצר אחר נישואיו התמנה על ידי סבו למגיד שיעור בישיבה. מאז מסר בה שיעורים יומיים בחמיתותיו ובנעימותו האופייניים. במקביל אמר חבורות לבחורים צמאי תורה בישיבת חברון. בכל שיעור ובכל חבורה ניכר היה שר' משה שם דגש רב על השמחה בלימוד התורה. היה משלב דברי חידוד בשיעוריו, ועם זה הקפיד מאוד על אמיתות וישרות הסברא.

העמיד תלמידים הרבה במגוון חבורות. במיוחד נודעו החבורות הייעודיות שמסר בנפרד לבני ארץ ישראל ולבני חו"ל, כאשר האחרונים ראו בו דמות אב רוחנית וקבוצות גדולות של בחורים מארה"ב ואירופה היו מקיפים אותו בהתלהבות לאחר השיעור כדי ללבן עמו את סוגיות הגמרא.

בתשמ"ג התחדשה חבורה מיוחדת של טובי הלומדים ללימוד מסכת סוכה ור' משה נאות ליטול על עצמו את המשימה ולענגם ממתק תורתו. בשל הצלחתה הגדולה של חבורה זו, נכנסה מסכת סוכה ללימוד קבוע בישיבה.

באותה תקופה החל לכתוב את ספרו הראשון "בני חיל", על מסכת סוכה. אחריו כתב ספרים נוספים במסכתות הש"ס. אין לתאר את הקפדתו

בנם של גדולים ונכדם של ענקים היה מורנו הגאון רבי משה פינקל זצ"ל, בנם של המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב זצ"ל (בן הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל) והרבנית לאה ע"ה (המתייחסת לרבי יונתן אייבשיץ זצ"ל). אביו, הגאון הצדיק רח"ז, היה ממקימי "היכל התלמוד" בתל אביב, אשר היה הכולל הראשון ביישוב החדש לאברכים נעלים, עד שנקרא ע"י אביו לשמש כמנהל רוחני של ישיבת מיה.

רבי משה גדל והתחנך בבית של חסד שניהלה אמו כשהוא פתוח לכל נצרך ונזקק, עד שנתייתם מאמו לאחר הבר מצוה.

מסלול לימודיו החל בישיבת "אור ישראל" לצעירים, בראשותו של הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ולאחריה בישיבות סלבודקה ופוניבז' בבני ברק, עד כי הגיע לישיבת מיר בירושלים.

אל הישיבה הגיע יחד עם אחיו, מורנו רה"י הגאון רבי אריה פינקל זצוק"ל, מיד לאחר שדודם מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל עלה לארץ וקבע בה את מושבו.

במיר הוא זכה לשימת לב מיוחדת מצד הסבא קדישא מרן רה"י הגר"א זצ"ל [ראה כאן במסגרת סיפור נפלא קודם פטירת זקינו הגר"א] ומצד דודו מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, אשר למדו איתו בחברותא שנים רבות וכך זכה לגדול ולהתגדל על ברכיהם.

הקשר עם הסבא היה קשר של דבוקים ממש; הם למדו יחד מדי יום את ה'דף היומי' של הישיבה. עדות מופלאה להתמדתם היא העובדה שגם כאשר שב הסבא ממסעותיו הארוכים בחו"ל למען הישיבה, לא ויתר, והיה משלים עם נכדו רבי משה את כל הגפ"ת (גמרא, רש"י ותוספות) שלמדו בישיבה בימים שנעדר.

בהזדמנות סיפר הגר"מ איך היה סדר הלימוד עם סבו הגר"א, וכה סיפ:

כשהתחילו במסכת גיטין למדו ביום הראשון את הדף הראשון במסכת, למחרת לפני שהתחילו את הדף השני סיכם הסבא את הדף הראשון בצורה מקוצרת ומסכמת, הגמרא אומרת כך, רש"י אומר כך, ותוספות חולק ואומר אחרת, וחוזר חלילה, רק לאחר הסיכום התחילו ללמוד את הדף החדש. למחרת היה סיכום של שני דפים מההתחלה ועוד דף חדש. לקראת סוף הזמן הם הגיעו לסיכום של חמישים וחמישה דפים עד שישים דף ליום, במסכת זבחים היה המהלך יותר איטי והגיעו לארבעה דפים ליום, כאשר שלושה היו חזרה על הקודמים ועוד דף אחד חדש בכל יום.

החידוש שאמר מורינו הגר"מ לזקינו מרן הגרא"י כשעתיים לפני הסתלקותו לגנזי מרומים

בספרו בני חיל (על מסכת נדרים, סימן נ') מביא מורנו הגר"מ זצ"ל סיפור נפלא מה שהתרחש ביום פטירת סבו הגדול מרן ראש הישיבה הגרא"י פינקל, ונצטט לשונו:

"זכור אזכור יום מה, יום שנתבקש סבא קדישא מרן אאזמו"ר הגרא"י לישיבה של מעלה (י"ט תמוז תשכ"ה) שעברתי על פתח ביתו, וקראני בקריאה של חיבה ושאלני מה הגדתי באותו יום בשיעור (ולמדו אז מסכת גיטין פרק ב, סוגיא דניצוק וקטפרס), ואמרתי מה ששמעתי מאאמו"ר [הגר"ח] בשם א"י הגרא"ב קמאי זצוק"ל אב"ד ור"מ מיר, שהקשה לדעת הכסף משנה דהעליה מן המקוה מטהרת [דאין הטמא נטהר בעודו במים אלא בעלייתו מהמקוה, ודיין כן מלשון הרמב"ם שכתב ונוגע בנבלתם יטמא אפילו הם בתוך המים מטמאים וכשיעלה מהמקוה זה הנוגע - יטהר].

וקשה [על הכסף משנה] מהא דתנן במסכת מקוואות (פ"ז מ"ו ומובא בגיטין טז) מקוה שיש בה ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו שניהם בבת אחת, טהורים, בזה אחר זה הראשון טהור והשני טמא (משום שהראשון חיסר מן המקוה ולשני ליכא שיעור מקוה), ובשלמא אם נאמר דהטהרה נשלמת בעודו במים ניחא הא, דאם טבלו שניהם בבת אחת טהורים, אבל לשיטת הכסף משנה [שרק בעלייתו נטהר] קשה, שהרי אי אפשר לצמצם ואפילו אם טבלו שניהם בבת אחת, הא מכל מקום אחד עלה לפני חבריו אפילו מקצת ראשו וכבר נחסר מהמקוה, נמצא דכשהשני עולה, אינו עולה ממקוה כשרה, והאיך מהני לו הטבילה.

ותירץ הגרא"ב קמאי דכשעלה הראשון וחיסר מן המקוה הוי זה יציאה מן המקוה גם כלפי השני כיוון שכבר ליכא מקוה הוי זה עליה מן המקוה, (ואפילו אם נאמר דבעינן יציאת כולו, זה מקרי יציאת כולו לשניהם כיון דליכא מקוה).

ונהנה הסבא קדישא מאוד, וכעבור כב' שעות נסתלק בסערה ויצאה נשמתו בטרהר זללה"ה עכ"ל.

ובכל זאת הטריחו כך, גם הבטיחו שיחזרו מוקדם ולא כך היה. מבוכתו לא נעלמה מעיני הגר"מ. הוא ניגש בחביבותו הרגילה אל החתן, הניח יד על כתפו ואמר בחיך נעים: "נו, מתי אתה מארגן לנו עוד טיול כזה לצפת?"

היה רגיש מאוד לכל כאב, לכל רגש בושה או צער והיה עושה כל שביכולתו בכדי להקל.

ההנהגה שלו ביבין אדם לחבירו היתה נדירה ממש. נעים שיחה היה וידע תמיד איך לשוחח בלימוד עם כל אחד לפי דרגתו. היו ששוחח עמם על פרשת השבוע. והכל בחן ובנועם שית. ניחן גם בהומור מיוחד ובחדות שכל. מכח אלו הצליח כל כך במסעותיו לחו"ל לתועלת הישיבה. במשך עשרות שנים נדד ברחבי העולם על מנת לשאת בנטל הכלכלי. דמותו המאירה הפכה אותו שם לדמות מופת. המתינו לו משנה לשנה; ידיד בלתי נשכח מגיע! היו משיחים בו בחיבה ובגעגועים. היה אהוד באופן יוצא מן הכלל גם בשל פיו מפיך המרגליות. כי דרשן מופלג היה.

דורש היה בכל קידוש בסוכת הישיבה. היו ממתנינים לדרשה שלו. דבריו ערבים היו לאוזן השומעים והכל המתינו למוצא פיו.

בסיבוביו על פני העולם (עוד בימי ר' בייניש) זכה לגייס את אחד מידידי הישיבה ושדלו לסייע בהרחבת בית המדרש המרכזי על יד התגלגלה ההרחבה הראשונה, טרם נבנתה ממלכת מיר הענקית שקיימת היום.

בצניעותו לא סיפר דבר על עצמו. בכל זאת, לפעמים התגלו נקודות אור מוצפנות באישיותו. בנו נכח פעם

כששוחח עם ידיד: "ר' משה, שמעתי שאתה נוהג מנהג רבעי", אמר הלה. "אומרים שבדרוא"פ בשבתות אתה מתארח בכל סעודה אצל שלוש משפחות!" בענותותו השיב מי: "אני יודע מה אני שווה, אבל בשבילם זה מאוד חשוב. לכן אני עושה זאת".

תקופה קצרה טרם פטירתו ראה ברחוב מודעת אבל קטנטנה. אמר לבנו בפשטות: "אני רוצה שמודעת האבל שלי תהיה בגודל הזה". עם פטירתו פסק אחיו מורנו רה"י ר' אריה זצ"ל, שלמרות בקשתו ידפיסו מודעה גדולה יותר - "כדי לקיים את בקשתו מספיק חצי גליון..."

נלב"ע ב"ג באייר תשס"א. תנצב"ה.

הרבה על כתיבה בנוסח בהיר וברור. ואכן, ספריו התקבלו בחיבה בבית המדרש.

את רגשי הכרת הטובה לישיבה ביטא בהקדמתו לספרו הראשון, שם כתב בחרדת קודש: 'מנעורי זכותי להימנות על תלמידי ישיבת מיר המלאה חכמים וסופרים, בצלו של גאון עוזנו וכתר ראשנו סבא קדישא רבי אליעזר יהודה זללה"ה, שפרש כנפיו עלינו וקירבנו לעבודתו'.

נעים הליכות ונח לבריות היה. קרנה מאישיותו חמימות נפשית נוגעת ללב; כה אופייני היה לראותו בשמחות של בני המשפחה ושל התלמידים, מאחל מתמצית ליבו שפע ברכה. דמעות זלגו מעיניו וקולו נחנק מהתרגשות. אף על פי כן המשיך להעטיר ברכות ולבטא את שמחת ליבו. "הלב היה מציף אותו באהבה לכל נברא", מציין בנו.

בחום ליבו העניק לבחורים כל מה שהיה בידו. אחד מתלמידיו, בחור בן שלושים שחשש מנישואין, מגיע בכל שנה להר המנוחות ומציין בהתרגשות באוזני בני המשפחה: "אביכם נכנס בעובי הקורה ובכל מאודו שכנע אותי לעשות את הצעד הנכון. גם אחרי אירוסי לקח על עצמו את העול הכלכלי וחתן אותי! אם לא הוא לא הייתי נשוי עד היום!"

כה אופייני היה לראותו בשמחות של בני המשפחה ושל התלמידים, מאחל מתמצית ליבו שפע ברכה. דמעות זלגו מעיניו וקולו נחנק מהתרגשות.

ל'מיר' הגיעו בחורים מבוגרים שקיבלו דרך בלימוד ביישובות אחרות, ולא תמיד יצרו קשר קרוב עם הצוות. אחד מהם התארס עם בחורה מצפת. כנהוג, אחד הרמ"ם נואם במסיבת האירוסין, אך מי ייסע עד לצפת לאירוסין בחור אלמוני? החתן היה אובד עצות. חבר המליץ לו לפנות לר' משה: "הוא מסתמא יסכים", אמר לו. כצפוי השיבו ר' משה בחיבה רבה שיבוא וישתתף בשמחה רבה באירוסיו. אף סרב להסעה פרטית והצטרף להסעה של בני הישיבה. בסופו של דבר שבו מן האירוסין בשעה מאוחרת מאוד. החתן הנבוך לא ידע את נפשו: ר' משה בקושי מכירו,

לתרומה מהירה לחצו כאן

24
שעות
ביממה

מוקד החזקת התורה
02-54109333

